

AFSCHEIDSPREDIKATIE

gehouden door

Ds. C. SMITS

Chr. Geref. Predikant

van de Christelijk Gereformeerde Gemeente
te Sliedrecht

uitgesproken op Zondagavond 24 October 1954
wegens vertrek naar Amerika

Uitgave: Firma A. van Wijngaarden - Sliedrecht

Voorzang der gemeente : Psalm 25 : 10 :

*Hoed mijn ziel, en red z' uit nooden ;
Maak mij niet beschaamd, o Heer' !
Want ik kom tot U gevloeden ;
Laat d' oprechtheid meer en meer,
Met de vroomheid, mij behoên ;
'k Wacht op U in mijn ellenden.
Laat Uw hand, in tegenspoên,
Israël verlossing zenden.*

Na het votum en de voorlezing der Apostolische Geloofsbelijdenis en Hoofdstuk 13 uit de Brief aan de Hebreëen, sprak Ds. Smits ongeveer als volgt :

„Kinderkens, het is de laatste ure. Evenals de grijze bisschop Johannes dit zeide. We hebben uren gekend van vreugde en van droefheid ; uren van komen, maar ook van scheiden.

We denken thans terug aan de twee-en-een-half jaar, dat wij bij vernieuwing aan de gemeente werden verbonden. Daarvóór mochten wij de gemeente van Sliedrecht reeds acht jaren dienen, zodat wij bij elkaar tien-en-een-half jaar hier het eeuwig blijvende en onvergankelijke Woord van God mochten uitdragen.

Deze jaren vormen een groot en belangrijk stuk in ons leven, hetwelk wij onder U mochten doorbrengen.

Mijn ziele is thans geroerd. Vaak met vreze en beving mochten we deze kansel beklimmen, maar de Heere heeft ons steeds bijgestaan en ons Zijne hulpe geschonken.

Ik hef mijne ogen op naar de bergen, vanwaar Zijne hulpe komen zal. Zo is het ook thans.

Dit afscheid valt ons wel bijzonder zwaar.

Het is immers een *d u b b e l* afscheid, niet alleen van de gemeente, maar ook van het Vaderland wegens vertrek naar een ander werelddeel.

We hebben niet één gemeente in het Vaderland zo lief als Sliedrecht.

In de tijd dat we in uw midden waren, hebben we el-kander goed leren kennen. We mochten de H. Doop bedienen aan 340 kinderen, maar hebben tevens 135 maal gesproken op de Akker des Doods.

Hoe zullen wij thans afscheid nemen, wij verdoemelijk stof en asse.

We willen met Paulus' woorden spreken, zoals hij dat deed in zijn Brief aan de Hebreëen, kapittel 13, daarvan de verzen 19, 20 en 21, waar wij aldus lezen :

„En ik bid u te meer, dat gij dit doet, opdat ik te eerder ulieden moge wedergegeven worden”.

„De God nu des Vredes, Die den grooten Herder der schapen, door het bloed des eeuwigen Testaments, uit de dooden heeft wedergebracht, namelijk onze Heere Jezus Christus ;

„Die volmake u in alle goed werk, opdat gij Zijnen wil moogt doen, werkende in u hetgeen voor Hem welbehagelijk is, door Jezus Christus ; Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen”.

Vervolgens ging Ds. Smits voor in gemeenschappelijk gebed.

Hierna zong de gemeente : Psalm 80 : 1, 2 en 11 :

*Neem, Isrels Herder, neem ter ooren ;
Die Jozefs kroost, door U verkoren,
Als schapen gunstig hebt geleid ;
Die eenen troon van heiligheid
U tusschen Cherubs hebt gesticht ;
Verschijn weer blinkend met Uw licht.*

*Die glans straal' Efraïm in d' oogen ;
Toon Benjamin Uw groot vermogen ;
Verlos Manasse, tot Uw eer.
Getrouwe Herder, breng ons weer ;
Verlos ons, toon ons 't lieflijk licht
Van Uw vertroostend aangezicht.*

*Behoud ons, Heer' der legermachten,
Zoo zullen w' ons voor afval wachten ;
Zoo knielen w' altoos voor U neer.
Getrouwe Herder, breng ons weer ;
Verlos ons ; toon ons 't lieflijk licht
Van Uw vertroostend aangezicht.*

PREDIKATIE

De Apostolische bede spreekt zowel van een zegenbede als van een afscheidsgroet.

De tekstwoorden kunnen worden verdeeld in een drietal hoofdpunten, namelijk :

1. *het verheven voorwerp in deze bede : De God des Vredes ;*
2. *de inhoud van deze bede ;*
3. *het God-verheerlijkende in deze bede.*

I.

De God nu des Vredes — alzo schrijft de Apostel aan het einde van deze Brief. Hij eindigt biddend om de zegen van God af te smeken voor zijn kudde.

Paulus schrijft zijn Brief aan de Hebreëen, het volk der Joden en hij doet dat in herderlijke bewogenheid.

Met Hebreëer wordt bedoeld : man van de overzijde. De overzijde, waar de dood heerst en de eeuwige rampzaligheid. Wij zijn geen mannen van de overzijde ; onze grond is buiten het schepsel, waarvan de God des Vredes de Raadsman is.

De grote Herder der schapen is de Uitvoerder en de Heilige Geest is de Inplanter.

De Apostel spreekt tot de vreemdelingen in de verstrooiing.

Bij ons is geen vrede van nature in ons hart. Wel bezitten wij de valse, de ingebeelde vrede, die eindigen zal in onvrede, in een buiten-gesloten worden, zoals de dwaze maagden in de Gelijkenis des Heeren Jezu Christi.

Wij zijn arme mensen, die ingaan op eigen gerechtigheid, maar geen levende Borg hebben, door de Vader in het harte geschonken.

Eénmaal was er vrede op deze wereld, de echte vrede.
Er was toen harmonie met de schepselen en het eigen hart.

De vrede kan slechts geschonken worden aan hen, die de vrede eerst verloren hebben.

De God des Vredes heeft een eeuwig Verbond opgericht, en door Zijne genade kan de eeuwige verkiezing worden verkregen.

Dat Goddelijke Woord was er vóórdat de mens is gevallen. Het vree-verbond ontsluit zich in zaligmakende belofte in de harten van de uitverkoren zondaren.

De God des Vredes is de grote Herder der schapen. Het is de lieflijke benaming voor de lieflijke bediening als Priester en Koning.

Jezus Christus is uit de doden wedergebracht.

Dood betekent o n t binding.

De gezegende Zoenborg heeft weer vrede gemaakt, doordat Hij in de tijd is geopenbaard.

Christus heeft de Dood gedood. Hij stond op uit het graf. Met Christus' Kerk ging Hij in het graf, maar met deze zelfde Kerk trad hij ook weer uit de spelonk des doods.

Paulus wijst er op in zijn brief: Zie dàarop, Hebreeër, volk van de overzijde!

II

„Die volmake U in alle werk”, zegt Paulus.

Bij ons zijn van nature andere werken, goddeloze werken, dikwijls verborgen achter Zondagse vroomheid.

De werken des vlezes zijn ons openbaar.

Ook in onze dagen zijn de kerken vol met Farizeeërs.

Die volmake U.

Er wordt gezegd, dat de zonde een eigenschap is.

De mens heeft geen tekortkomingen, de mens heeft totaal niets!

De trouwe Herder Israëls volmake u.

We moeten onze onvolmaaktheden leren kènnen, opdat de Gezegende Borg nog eens door ons aanschouwd zal worden.

Christus heeft de Zaligheid verdiend voor hen, die bereid zijn om geweid te worden door de Grote Herder der schapen. Daartoe moet de geest der heiligmaking werken in de harten.

De Apostel dringt aan op een evangelische heiligmaking, zonder welke niemand de Heere kan zien.

„Werkende in u, hetgeen voor Hem welbehaaglijk is”.

Welbehaaglijk is een speciaal woord voor het volk van God, het is een privilege voor Zijn kinderen. Het is als de Tale Kanaäns.

We moeten in rust neerzien op de werken Zijner handen. In die zoete naam ligt de verbergings van een ongedekt volk.

Er zijn de laatste maanden zoveel plotselinge sterfgevallen. De donkere zomer, die wij pas gehad hebben, getuigt als het ware van de grimmigheid van de Heere. En dan letten we ook op de rampen op deze wereld!

Dat alles wijst er op hoe snellijk we gaan naar het grote Eindgericht.

En we zullen geen schuilplaats hebben, als we dan voor Hem in die grote dag moeten verschijnen.

Het zal gaan om ons eeuwig wel en wee, geliefde hoorders!

III

„Hem zij de heerlijkheid”.

We moeten dank zeggen en er van overtuigd zijn, dat Hij het is, dus niet wij. In alles moeten we Hem gehoorzamen en danken.

Hier wordt de Vader verheerlijkt dóór de Zoon, dóór Christus heen.

„Die ons Gode heeft gekocht door Zijn dierbaar bloed.
Hem, Die op den troon zit, en het Lam, zij de dankzeg-
ging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht in alle
eeuwigheid. (Openbaringen 5).

God is de Souvereine, de Vol waardige.

De Heere is niet afhankelijk van de aanbedding der hei-
ligen. Hij heeft ons niet nodig. Nochtans wil Hij zich laten
aanbidden door mensen, door arme, verlost zondaren.

Mede-reizigers, wat zal het uitmaken onbekeerd in het
Gericht te verschijnen ?

O, die dan onbekeerd zal zijn ! Wat zal het ontzettend zijn
voor hen die hun leven hebben doorgebracht in balzaal of
bioscoop ! Het zal op de ziel branden van hen, die Gods
dag, de Zondag, ontheiligen ; van hen die naar de voet-
balwedstrijden gaan ; van hen die op 's Heeren dag ge-
bruik maken van openbare vervoermiddelen.

Ik zeg dit in het bijzonder tot de jeugd, opdat zij het ver-
schil zal onderkennen tussen wereld en Kerk.

Want velen zijn in hun gedaante godzaligheid, maar ze
zijn vreemdelingen in de mystieke weg.

O, gemeente, leer toch te vragen naar de aloude paden
van Gods eeuwig verbond. Ga met smeking en geweent
tot Uw God.

O, mijn volk, Hij volmake u.

Dit is mijn hartelijke begeerte temidden van een weg-
zinkend vaderland, temidden van een dwaas geslacht, dat
des Heeren Naam gelasterd heeft.

Wee Nederland, dat in vroeger tijden zo onderscheidenlijk
werd gezegend.

God zal door middel van slechter volk een beter volk
komen te bezoeken.

Och, dat ge maar veel mocht leren sterven en het eigen
vlees leren kruisigen.

Mijn hartelijke begeerte en bede is, dat gij mocht opwas-
sen in de leer onzes Heeren Jezu Christi.

Amen.

Ik wil thans nog een persoonlijk woord spreken.
Het valt mij moeilijk en hard afscheid te nemen.
In de eerste plaats wil ik mij richten tot mijn geliefde
Kerkeraad. Gedurende de twee-en-een-half jaar, dat ik de
gemeente gediend heb, hebt gij mij altijd in liefde gedra-
gen en verdragen. Het harte breekt als wij thans moeten
scheiden.

Dat de grote Herder der schapen, waarover wij zojuist
gepredikt hebben, U maar wijsheid mocht geven in de
tijd dat gij zonder herder en leraar zijt. Wij gaan niet
graag scheiden, wij gaan niet graag naar Amerika. We
wilden dat we nog blijven konden.

Er zijn generlei oorzaken tot scheiding. Er is voor ons
maar één gemeente in Nederland: en dat is Sliedrecht.
Met vrede zijn we in Uw midden geweest.

Misschien zullen wij hier nimmermeer terugkeren en ons
graf in Amerika vinden.

Het is een dubbel afscheid: van gemeente, maar ook van
Vaderland.

Wat een predikaties hebben we mogen houden!

In de 22 jaren van onze bediening mochten wij 6-7000
maal des Heeren Woord verkondigen.

We gaan nu scheiden, maar met de bede, dat de Heere
Uwer gedenke.

En tot de gemeente zeg ik: Schaart U achter de Kerke-
raad. In het bijzonder bidden wij wijsheid, genade en
kracht toe aan Broeder De Leeuw, die nu als tweede
Voorzitter een zware taak wacht.

In de tweede plaats wil ik mij richten tot de afgevaardigden van de Classis, de broeders Venverloo uit Dordrecht en Lommers uit Zwijndrecht. We verzoeken U onze dank en hartelijke groeten over te brengen aan de Classis. De Heere gedenke en zegene u uit Zion.

Beide wethouders brengen wij dank voor hun tegenwoordigheid. De overheid heeft een Ius Circum Sacra, echter géén Ius In Sacra. De overheid heeft de Kerk te bewaren aan de buitenzijde.

Mocht de plaatselijke gemeente geregeerd worden door een overheid, die Gods Woord betracht en de Wet des Heeren houdt. Dat het hieraan tot nu toe ontbreekt, bewijst o.m. het feit, dat in het Protestantse Sliedrecht een straat genoemd is naar een Rooms Statenlid.

Van de Catechisanten heb ik reeds afscheid genomen. Maar nogmaals wil ik de jeugd op het harte binden: O, vergeet de Heere niet, denk aan het heilig Doopsel, dat gij op uw voorhoofden hebt ontvangen. Verder wil ik mij richten tot alle verenigingen, organisten, koster en kosteres. Mocht gij allen werken met eerbied en diep ontzag voor Zijn heiligheid en de Heere dienen. „Mijn Huis zal een Huis des Gebeds genaamd worden. Hier wil Ik wonen, want Ik heb ze begeerd”.

Tot de gemeente zeg ik: Het scheiden valt mij hard. Meen niet, dat wij van hier vertrekken zoals de eerste keer. De Heere heeft ons willen bekrachtigen. In geheiligde zin gesproken moeten wij zeggen, dat door dit afscheid ons harte gebroken is. We denken aan de grote gemeente, die wij lief gekregen hebben, aan de 250 catechisanten. Zullen we ooit nog aan elkander weergegeven worden?.

Wij vragen U : Bid voor ons. De volgende Zondag bevinden wij ons op de Oceaan, op weg naar het verre Westen. Wij bevelen ons in Uwe voorbede aan.

TOESPRAKEN

Ouderling A. W. de Leeuw sprak de scheidende herder en leraar als volgt toe :

Leraar, als oudste lid van de kerkeraad rust op mij de taak een woord van afscheid te spreken.

In de twee-en-een-half jaar, dat gij onze leraar waart, is geen wanklank gehoord. Niet éénmaal werd door U in de bediening des Woords verzuimd

Mocht de Heere Uw voor- en achtertocht wezen.

Zich tot de gemeente richtende, zeide de ouderling verder: Gemeente, leg die tien-en-een-half jaar arbeid onder u toch niet naast u neer. Bedenk, dat wij na het uitspreken van de zegen herderloos zijn. Mocht de Heere U en Uw vrouw komen te sterken en schragen.

Op verzoek van de spreker zong de gemeente de predikant toe Psalm 121 : 4 :

*De Heer' zal U steeds gadeslaan,
Opdat Hij in gevaar,
Uw ziel voor ramp bewaar' !
De Heer', 't zij g'in of uit moogt gaan,
En waar g' u heen moogt spoeden,
Zal eeuwig u behoeden !*

Ouderling Venverloo uit Dordrecht voerde hierna het woord :

Geachte leraar, namens de gemeente en de Classis willen wij onze dank brengen voor alles wat gij hebt gedaan.

In de Classicale vergaderingen hebt gij u geopenbaard als

een principieel mens. Hoewel het voor u daardoor niet gemakkelijk gemaakt werd, waart gij een der weinigen die hun stem durven te verheffen als het gaat om de grootmaking van 's Heeren Naam. Juist in onze tijd hebben wij mensen als u zo zeer van node en daarom is het afscheid nemen een moeilijke zaak. Gij laat een grote gemeente achter. Mocht de Heere het ook hier wèl maken, opdat Zijn Koninkrijk worde uitgebreid.

Op sprekers verzoek zong de gemeente Ds. Smits toe Psalm 20 : 1 :

*Dat op uw klacht de hemel scheure,
Dat zich de Heer' ontdek!'!
De God van vader Jakob
Beure U in een hoog vertrek!
Hij doe in gunstrijk welbehagen,
Uit Zions tempelzalen,
Om u te helpen en te schragen,
Zijn zegen nederdalen.*

Nadat Ds. Smits de sprekers in een kort algemeen woord had dank gezegd, ging hij voor de laatste keer deze gemeente in dankgebed voor.

De slotzang der gemeente was Psalm 72 : 11 :

*Zijn naam moet eeuwig eer ontvangen,
Men loov' Hem vroeg en spã.
De wereld hoor' en volg' mijn zangen
Met Amen, Amen, na!*

Na het uitspreken van de zegen bleef de schare bijeen om met een handdruk afscheid te nemen van het geliefde predikantengezin.

Het was een ure, die op allen diepe indruk had gemaakt.